

Posudek na diplomovou práci kolegy M. Šístka „Obraz dítěte u Komenského, Locka a Rousseaua

Po dlouhé době máme před sebou opět velmi kvalitní diplomovou práci s názvem „Obraz dítěte u Komenského, Locka a Rousseaua. Kolega Martin Šístek zde rozvíjí fenomén „dítěte“ v dílech výše zmíněných filosofů a pedagogů. Je třeba říci, že práce je komponována daleko šířeji. Autor využívá svých velmi dobrých znalostí dějin filosofie a prokládá jednotlivé deskripce „fenoménu dítěte“ u zmíněných myslitelů také souvislostmi s dalšími významnými filosofy, jako je např. Platón, Augustin, Patočka, Heidegger a mnoho dalších.

Je třeba také vyzdvihnout jeho znalost biblických textů a současně jeho schopnost exegese těchto úvah z hlediska filosofie výchovy. Jedná se o práci, která má charakter filosofie výchovy, tj. kolega Šístek naprosto přirozeným způsobem komponuje aspekty filosofické s pedagogikou, s historií a etikou. Je také nutno pochválit autorovu snahu založit své úvahy na akcentaci filosofických předpokladů založení všech tří filosofů a myslitelů. Nejedná se tedy o práci přehledovou, jak tomu v podobných pracích často bývá, ale o práci, která problematizuje pedagogické a filosofické konsekvence, a to z hlediska dobového i z hlediska současné postmoderní situace, v níž se výchova stává základní podmínkou kvalitního společenského života vzhledem k mohutným změnám politickým, ekonomickým i teoreticko-kulturním.

Autor velmi dobře akcentuje stanovisko J.A. Komenského tendující k celku, problematizuje jeho pojetí přirozenosti, prokládá tyto úvahy srovnávanými s Lockem i s Rousseauem. Vyzdvihuje pojem hry, a z hlediska správné míry vysvětluje pojem kázně u malého dítěte. Všimá se liberalismu ve výchově v jeho podobě středověké a v podobě současného postmoderního světa, kritizuje tyto jevy. Využívá znalostí pedagogické literatury, velmi trefně si pomáhá citáty z oboru pedagogiky. Rousseau je pro autora této diplomové práce velmi důležitým filosofem, u něhož nachází autor hluboké citové vazby k dítěti a k jeho výchově, na základě přirozenosti nalezené v přírodě samé.

Celou práci probleskuje základní problém dítěte jako malého člověka se všemi atributy dospělého v nižším měřítku, což bylo typické pro některá údobí našich evropských dějin a problém dítěte, které je kvalitativně naprosto odlišné od dospělého člověka. Autor si velmi dobře uvědomuje, že vztah k celku bytí nemůže být u dítěte vytvořen naráz, ale že se utváří a to ve velmi složitém duchovním milieu, které je výsledkem ontologických a ontických předpokladů bytí a poznání vychovatelů samotných. Tento akcent prolíná všemi úvahami kolegy Šístka, a je třeba jej za to pochválit. Filosofie výchovy zkoumá výchovu dítěte právě na těchto předpokladech, což umožňuje pak lépe pochopit nejen cíle výchovy, ale také ji lépe a efektivněji provádět, protože ve hře je vždy přítomen celek, o němž šlo jak Komenskému, tak Patočkovi.

Dětství je autorem pochopeno jako předpoklad pro autentické sebenalezení člověka v dospělém věku. Kolega Šístek si uvědomuje, že péče o svébytný svět dítěte je úlohou velmi důležitou, nezastupitelnou, protože, co se v tomto věku nestačí udělat, již nikdy nemůže být doplněno. Jde o to, že recepce dítěte je otevřena zvláštním způsobem pro hodnotové habitualitu a pozdější věk je již pro toto vnímání uzavřen. Opět se ukazuje, jak syntéza

filosofie a pedagogiky je pramenem naprosto ojedinělým, vždyť celá Platónova a Patočkova péče o duši (Epimeleia peri tés usiás) vlastně není ničím jiným než rozvinutím motivů, které filosofii a pedagogiku činí jednotnou a ucelenou záležitostí.

Navrhuji hodnocení: **v ý b o r n ě**

Do rozpravy kladu autorovi tuto otázku: **Jaký vztah má liberalismus ve výchově v době postmoderní s Nietzscheovou filosofií „vůle k moci“?**

Na závěr je možno ještě doporučit tuto práci k zahájení rigorosního řízení s tím, že by práce musela být doplněna o resume v češtině i v cizím jazyce.

V Praze dne 30.4. 2006

doc. PhDr. Anna Hogenová, CSc.
